

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

Qvaestio II. De rebus quarum homo dominus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

QVÆSTIO II.

DE REBVS QVAVRM HO-
mo est Dominus.

ARTICVLVS I.

*Utrum rerum omnium, quæ sunt in
mundo sit homo iure aliquo
dominus.*

ostquam constitutum no-
bis est homini solū in crea-
turis corporalibus domi-
nium rerum congruere, cō-
sequens est, vt dispertemus
quorū plerūque rerum dominio sua-
tur. Et habebit quæstio duos articulos. Pri-
or erit generalis, posterior vero de duob.
dominijs peculiaris. At arguitur a parte ne-
gatiua, quod non omnium prolius que
condita sunt in terrarū orbe, sit homo
dominus. Etenim aut illi naturali iure con-
ueniret, diuino, aut humano. Non natura-
li, quia vniuersale dominium concessum
est ei a Deo in eius creatione. Neq̄ priorus
diuino, quoniam tunc iure charitatis esset
homo dominus cuiuscunque rei indige-
ret, eademq; charitate amissa, eodem deci-
deret iure. Nam Deum solis amicis conde-
cet bona sua elargiri. Consequens autem
est falsum, & contra humanum morem, e-
tiam Christianorum in quibus multi iusti
rerum egestate premūt omnium domi-
nio orbati, inulique contra iniqui, & pra-
ui bonis huius mundi, secundum leges, que
a diuina regū a non exorbitant, potuntur.
Quod autem iure mere humano non sit
homo dominus, patet, quoniam antequā
leges humanæ essent, Deus nostro generi
indulserat, rerum dominium, quod funda-
mentum est humani iuris quo earum do-
minia diuisa sunt. Secundo arguitur. Ho-
mo non est dominus elementorum neque
cælorum, quia illa non sunt nomina a Ge-
nes. i. vbi homo constitutus est rerum do-
minus. In contrarium est, quod omnia fa-
cta sunt propter hominem, vt 1. Polit. au-

T 2 flor

OTO
ure
gibus
DII
13

so ad eandem conclusionem arguitur. Qui-
cunq; dominium habet cuius libet rei, inu-
ria afficitur, dum illi aufertur. Bruta autē
animalia neq; iustitiæ capaces sunt, neq; in-
iuria, neque quam non cognoscunt, felici-
tatis, vt patet, ex Arist. 1o. Eth. c. 8. Cuius ra-
tio est, quod cum non sint libera, non sunt
sui iuris, sed quidquid sunt, hominis sunt,
propter qui orbis conditus est. Et ideo qui
iumento, & armento, vel pabulum sustule-
rit, vel vitam, nullam ei irrogauit iniuriā,
sed domino, & qui equo regis loco cedit,
nullum ei honorem defert, sed regi, nullū
ergo pecudes habent dominium neq; ius
in herbas, sed tantum appetitum natura-
lem, atq; etiam potestatem. Quod si brutis
nullum potest dominium competere, liqui-
do sit, multo minus cælis ac rebus inanimis
conuenire posse. Est ergo homo hac ratio-
ne medius inter Deum, & bruta. Nam irra-
tionale animal nullum habet dominium,
Deus vero supremum, nempe & quantum
ad vñs, & quantum ad naturas rerum, sed
homo quantum ad vñs, attamen quantum
ad naturam minime, vt pote quas mutare
non potest, nisi applicando actiua passiuus.

Ad pri-
mū arg-
Ad primum igitur argumentum respō-
detur, perimendo totum accedens. Haud
enim bruta vllum habent herbarum domi-
nium, quod eadem ipsa Genes. auctoritate
contra citata comprobatur. Haud enim le-
gantur ibi herbe pecoribus & iumentis cō-
cessæ, sed solis hominibus. Ecce enim, in-
quit, dedi vobis herbam afferentem semē
super terram, &c. vt sint vobis in escam &
cunctis animalibus terræ. Ius ergo herba-
rum non est concessum brutis, sed nobis
pro illis quæ nobis serui ent. Neq; in apibus
est nisi metaphoricus rex, quia neq; examē
in finem ordinat, sed in instinctu naturæ vna
præit reliquisque exercitus sequitur. Mul-
toque minus aut fera bestia aut rapaces
aues dominantur cæteris, licet illis velut
alimento vñantur. Mox ad secundum pari-
ter respondetur, cælos longe minus pro-
prie dominium habere eo signifiatu quo
nomen impresentiarū vñpamus, sed di-
cuntur prædominari, quia eorum influ-
hæc inferiora coalescunt, fouentur, alteran-
tur, ac submutantur, sicuti & in singulis ele-
mentis illa qualitas dicitur prædomi-
nari, quæ alteri præminet.

etor est Arist. David Psal. 8. Omnia subieci
fi sub pedibus eius.

In hac quaestione illi recentiores magi-
stri, quorum superior quaestione memini-
mus, quam plurima confarcinant domi-
niorum genera. Ioannes enim Gerson sex
connumeravit, alij vero usque ad novem,
Sed Conrado tract. 1. q. 6. vigintia colli-
buit recensere. Ajunt enim illud esse do-
minium beatificum, quo beati potiuntur
gloria, & aliud gratificum, quod habent iu-
sti in omnes res creatas, vt illis iure chari-
tatis vt possint, iuxta illud ad Rom. 8. Dili-
gentibus Deum omnia cooperantur in bo-
num. Et aliud est naturale & aliud euange-
licum, &c. Isti aut (vt salua eorum existima-
tione dixerim) duplici sinistra causa hęc do-
miniorum genere gratis multiplicant. Pri-
mo quia perseverant credentes, idem esse
dominium, quod ius, mox, quod dominia
ex parte materialium obiectorum disce-
rant, quę quidem sectio, quia arte canet, in
infinitum posset abire. Discerni quippe de
beati duntaxat secundum titulos, ex quibus
oriuntur. Sit ergo prima huius rei conclusio.
Dominium quadruplex tantum est, scilicet
naturale, diuinum, & humanum, quod di-
uiditur in duo, scilicet in illud quod de iure
gentium oritur, & alterum quod acquiritur
iure civili. Conclusio hæc firmior per
se apparet, quę etiam pluribus confirmari
indigeat. Dominia enim iure, aliquo intro-
ducta sunt, ius autem (vt superioribus
ambobus visum est) non est nisi naturale,
& gentium, & civile, quibus & diuinum ad-
ditur positium hoc est, quod non conueni-
nit homini ex debito, suę naturę, sed est ei
diuinus ad naturam superadditum. Hoc
enim dicitur diuinum positium, contra
naturale distinctum, cuius etiam Deus au-
ctor est. Igitur quod non sint plura quam
hęc dominiorum genera, inde patet, quod
nullo præter hæc post iure quispiam vllū
obtinere dominium. Nulla ergo ratio per-
mittit distinguere dominium originale, &
beatificum, &c. Nam ius quo Ad. m. de-
fundus est in ligna vitę, quod isti vo-
cant originale, diuinum etiam positium,
hoc est supra naturam concessum, tamen si
statui illi naturale quodammodo exis-
tebat, nempe quo possent homines non mori.
Multo autem debiliori occasione noua
species fingitur dominij. Gratifici operum
enim gratię non habemus dominium, quia

non per nos, sed De fauore supernaturali
ea exequimur. Et idem est de iure beatorum.
Nam primum, licet ius habeant gloria per-
fruendi, illud tamen non proprie est domi-
nium, sed ius meriti concessum a Deo, qui
Dominus est glorię. Alias cum gloria in
Dei visione consistat, eadem facultate dicitur
retur beatus dominus esse Dei. Secundo, &
ius illud, quando permittitur dominium
dici diuinum, est positium. Ius enim huius-
modi diuinum in rebus precipue est superna-
turalibus, vt hoc nunc dictum, & ius euange-
licum quo ministri ecclesię habent abso-
luendi a peccatis, conferendiq. alia sacra, do-
cendiq. fidem. Quod re vera in epe dicitur
dominium, sed est ius ministrorum Dei.
Quis enim mortalium dicatur sacris domi-
nari. Extenditur etiã ius diuinum positium
ad res naturales. Quale est ius decimarum,
quod idem habent sacerdotes, scilicet met-
tendi (vt ait Paulus) temporalia prospiciant
seminatione. Quamuis & hoc ius fundamē-
to innatur naturalis, quod dignus est ore
rarum mercede sua, ideo namque exemplū
a trititante boue Apostolus attulit. Ius itē
ac dominium quod Dauid habuit ad reg-
num, diuinum etiam fuit positium. quip-
pe cum a Deo fuerit electus, non sicut care-
ri reges a republica. Et dominium quo po-
pulus Israel in terram promissam positus
est. Quin vero & in angelos sunt qui cogi-
tent nos dominio fungi propter assertum
Pauli ad Hebr. Nonne omnes sunt admi-
nistratores spiritus, in ministeriū missi pro-
pter eos qui hereditatem capient salutis?
At vero abusus esse vocis, homines ange-
lorum dominos appellare, quod vni homi-
ni Christo propriū est, sed funguntur hæc
parte ministerio Dei, sicut neq. inferiorum
demones iam dominum sunt animarum quas
cruciant quam diuinę iustitię executores
per supplicia, quę ipsi quoq. perferunt. Se-
cunda conclusio. Homo dominium habet
naturale, non solum in omnes terrę fru-
ctus, verum etiam quodam pacto in elemē-
ta caelestique orbes, qui vel vt rectum sunt
sui domicilij. Deterrenorum dominium pa-
te Genes. 1. Faciamus hominem vt praesit,
&c. Et rursus? Crescite & multiplicamini, &
replete terram & subijete eam, & domi-
nāmini piscibus maris, &c. Illud enim do-
minium non censetur positium diuinum
sed naturale. Hęc enim iura & domi-
niorum genera non differunt ratione au-
ctoris,

Prima
conclusio.
Dñium
rñ qua-
druplex.

horis, nam hæc de causa omnia dominia dicerentur divina, cum omnis potestas a domino Deo sit, sed differunt per hoc quod naturale est naturæ debitum, alterum vero super naturam adhibitum, & dominiū rerum congruit homini priori modo. Nā quatenus homo corporeus est, debentur illi ea quæ ad vitam eius sunt necessaria. Hanc enim ratione collegit Arist. omnia corpora esse facta propter hominem. Itaque quemadmodum licet Deus per miraculum creavit homines, nihilominus membra & potentie naturales naturæ suæ debita sunt, sic illa collatio dominiū rerum fuit explicatio quedam naturalis iuris, veluti debiti humanæ naturæ, supposita eius existētia, quam ei per creationem gratis contulerat. Et pari ratione dominium habet quodammodo in cælos, qui sunt veluti terra suarum a dium, atque in elementa, inque solis colorem, & lucem qua vivit, & in alias influentias, atque in pluviam & nitem, quæ illi naturali iure serviunt ad vitam servandam, atque ad alimenta terræ operanda. Dicitur est autem cum moderamine, dominium nos habere in cælos, & elementa, quia non possumus, aut illa cōsumere vt terræ nascuntur aut eis vii vt animalibus. Tertia conclusio. Iure etiam humano quod superiori libro in ius gentium & civile partium est, multis abundat homo dominij. Iure enim gentium (vt paulo post dicemus) propria dominia diuisa sunt, vt Meum, & Tuum, aud. iterum in orb. Iure autem civili, hoc est cuiusque civitatis seu regni propria multa quoque mortales possident, vt iure præscriptionis, iure hereditario, iure primogenituræ, &c. Hæc autem omnia clara sunt & patentia. Illud autem quod Gerion, & latius Richardus tractat. i. q. 2. de dominio gratuito differunt animadversione opus habet. Bifaria enim & per vtrumque extremum peccare de hac re contingit. Isti quippe nominari auctores aiunt, eos qui in amicitiam Dei eius gratiam recipiuntur dominio fungi in res, quæ alio ab ipsis titulo non possidentur, ut puta in res omnes cuiuscunque possessoris, quia iure charitatis possint omnibus. Contra hos autem statuitur quarta conclusio. Qui est in gratia Dei nihilo plus habet aut dominij, aut iuris vtendi re aliena, quam qui est in peccato vtique enim in extrema necessitate vti potest rebus sibi

necessarijs, cuiuscunque sint possidentis, neuter tamen citra illam. Cuius porro contrarium, & falsum est, & assertu periculosum. Enimvero titulus quo mortales dominio rerum donati sunt non est charitas, vt vicleff, & lib. 1. c. Armachanus, falso arbitrati sunt, sed ius (vt diximus) naturale aut humanum. Deus namque solem suū oriri facit super malos & bonos & pluit super iustos & iniustos & ideo quantum vis quisque charitate polleat nullam tamē ius nouum in res has caducas & lubricas acquirit, sed in regnum cælorum, de cuius tantū hereditate ait Paulus. Si filij, & heredes p. Christum. Neque mos & usus reipublicæ Christianæ admittit vt charitatis titulo qs valeat aliena rapere, immo vero per hoc ab eadē charitatis vi rite decideret. Quia etiam Christus hæc omnia contemnere nobis iussit. Neque Paulus ipsis sanctis euangelij concionatoribus alio titulo concedit posse temporalia metere, quam velut laboris mercedem, quia spiritalia seminant. Illud autem quod pro se illi adducunt, Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, nullo colore eis patrocinatur, quoniam Paulus nihil aliud voluit, quā quod diligentibus Deum, nullis superantur turbulentis incurisionibus huius mundi, sed cunctis vtuntur ceu virtutum suarum administrantibus. Et quod adijciunt amicis omnia esse communia, hoc tantum conuincit, qd amicis Dei communia sunt eius sempiterna bona. Nam hæc temporalia a dō sunt digna quæ vult præmium ipse charis suis impartatur. Tamen iustos (vt ait Pfalter) in necessarijs non derelinquat. Hoc autem per eleemosinas prouidet, aut alia via legitima. Nam si charitatis titulo ius cuiquam faceret vsurp. ind. res alienas, paci tunc & etiā tranquillitati reipublicæ offendiculum poneret. Horum n. temporalium tituli debent esse in foro exteriori patentes, vt quisque palam sciat, quid a se iure, quidque iniuria petatur. Charitas autem in peccatore delitescit. Parum profecto hæc abest opinio ab illa Lutherānorum, quam cap. 4. super epistolam ad Rom. impugnavimus, sane qui ex illo verbo Pauli de iusto Abraham & semine eius, vt heres esset mundi, illum expriment sensum, quod liceat iustis quocunque mundi cibo, & vestitu ornatuque ac delicijs frui sed de hac falsitate nihil ad præsentem locum. Ex eadem ra-

Charita
tem non
esse iustū
posse iustū
rum titu
lum.

Tertia
conclu.

Gerio
na opi
nio im
pugnā.

Quarta
conclu.

OTO
ure
gidus
DIE
13

ARTICVLVS II.

VTVM homo hominis dominus esse possit.

dice nempe charitatem esse rerum possessarum titulum, vviclesiasticæ, in quos (vt dicebamus.) Armachanus lib. 10. capit. 4. impexit, illum exprimunt sensum quod nemo extra charitatem vllum retinet vel spiritualium ius, vel temporalium dominium. Est autem hæc fatua hæresis sepe ac sepius condemnata. Nam licet iniquus per modum meriti non sit dignus pane, quo vescitur, neque qua viuunt vita (vt Augustinus, & reliqui sancti aiunt) perstat tamen in eo nature ius, vt sole fruatur, quem Deus oriri facit etiam super malo: Celebrat enim scriptura sacra multos reges etiam dum erant in peccato, non solû Gentium, vt Nabuchodonosor, & alios tã Caldæorum quam Persarum verum & Hebræorum vt Saulem. Salomonem, quin & ipsum Dauidem Missum præterea facimus quanta incertitudinis nebula obtenebratam sanctam ecclesiam susque deque velania hæc confunderet. Nam huius huiusmodi oppugnatio nõ est præsentis loci. Haud tamen eadem nota Gersoni & Richardo inurenda est, qua denotantur hæretici quoniam secundum illos licet ille qui gratia Dei decidit, ius charitatis amittit, amittat fruendi alienis rebus retinet tamen nature ius, quo sua propria possidet, atque alia iura siue ecclesiastica, siue ciuilia.

Consequitur in hoc secundo articulo de hac singulariter dominij specie dicere: an videlicet esse possit homo alterius hominis dominus? Et arguitur contra affirmatiuam partem: Nullum ius potest naturali derogare, naturali autem omnes homines nascuntur liberi, id legis ipsi latronibus plane consentientibus. Insuper de iure person. & ff. de sta. homin. le. libertas. quod seruitus sit, qua quis dominio alieno contra naturam subijcitur. Et Gregorio idem asserente, vbi ait contra naturam esse homines hominibus dominari, rationeque idem demonstrante, nam homo eo ceteris animantibus, præstat, q̄ ratione viget & libertatis arbitrio ergo nullo iure in genus nostrum obrudi seruitus potuit. Fecit enim Deus hominem rectum, vt habetur Eccles. 1. 5. & posuit eum in manu cõsiliij sui. Atque hac de causa homo cum primum creatus fuit, ceteris ore Dei prælatum est creaturis, non autem homini. Secundo id præcipue confirmatur in Christianis Haud enim decet vt quos Christus in filios Dei adoptans, libertate donauit serui esse permittantur, nam ut ipse Dominus intulit Matt. 17. Liberi sunt filij. Contrarium decernunt iura titulus citatis de statu hominum, & in Instituit. & præterea Arist. Polit. 1. quibus locis multiplex seruitutis species distinguitur & approbatur.

Ad primũ arg. Argumenta igitur non alia noua indigent responsione. Iam enim negata est illa consequentia primi argumenti, videlicet, Dominium rerum fuit homini a Deo donatum, ergo non est ei naturale, quoniam fuit, non tanquam nature adhibitũ sed tanquam nature debitum. Ad secundum.

Ad secundum etiam respondetur, quod licet substantiæ colorum non sit homo dominus, vt possit eos alterare, est tamen dominus qui eis vituit tanquam domicilio, & ad alia naturalia commoda. Et multo melius est clementiorum dominus, vt aeris ad respirationem, & maris ad navigationem. & terræ ad culturam, & ignis pariter ad methcoras imprefiones.

Ad hanc quaestionem quatuor conclusionibus respondetur. Prima est. Homo iã iure nature quam iure gentium potest esse alterius hominis dominus. Duplicem. n. seruitutem scilicet Arist. dignouit 1. Polit. Alteram quidem naturalem, alteram vero legalem. Naturalis est, qua homines elegantioris ingenij reliquis hebetibus ac rudibus dominantur. Enimvero, vt in eodem homine anima corpori, ita & in toto humano genere bono homini (vt ait Comicus) onere p̄stat. Quocirca sagax ipsa natura alios homines ingenio ad imperandũ douauit, alios vero corporeis neruis ac membris it robotauit ad seruiendum. Et q̄ illa dominatio naturalis recta sit, probatur nam hominis natura est, vt secundum rationem uiuat,

Seruitus
legalis
duplex.

Secunda
conclō.

Vinat, eique adeo eidem obtemperet, ergo sicut perfectio appetitus sensitui in homine est rationi parere, ira & inter homines perfectio agrestium scientiarumque rudium est sapientium gubernatiuū subditi. Altera est seruitus legalis. Et hæc est duplex vt instituitur de iure perso. refertur. Alij enim sunt serui, qui libere cum aetate viginti annorum exceßerint, vendunt sese, causa participandi pretium. Cuius quidem seruitus vltus fuit in lege veteri. Legitur enim Exod. 21. Si emeris Habraam sex annis seruiertibi in septimo autem egredietur liber. Et Leui. 25. Si paupertate compullus venderit se tibi frater tuus, non opprimes eum seruitute famulorum, & infra. Seruus & ancilla qui in circuitu vestro sunt. hoc est ex Gentibus hos habebitis famulos & hereditatis iure transmittetis ad posteros ac possidebitis in æternum. Fratres autem vestros filios Israel non opprimatis per potentiam. Interiectum ergo erat discrimen, quod serui ex gentibus esse poterant perperui. Habraei vero minime sed temporarij. De hac ergo seruitute ponit 2. conclusio. Talis seruitus est licita. Nam est homines facti sunt a Deo liberi tamen in natum est animantibus cunctis desiderium ac ius seruandi vitam, vt possint se eius gratia miseri in seruitute adigere. Nam licet,

Non bene pro toto libertas venditur auro.
Vendi tamen pro vita fas est, quæ omni est pretiosior auro. Immo & parentes egestate compulli, liberos suos antiquo iure vauundare permittentur vt eodem loco Leui. 25. memorie proditum est. Et cap. de patribus qui filios suos distaxerunt l. 2. & iusti de patria potest. in glo. licet iam inter Christianos huiusmodi leges non sint in vtu. Alij tamen apud Aethiopes eundem adhuc vigere morem, quo ad eorum mercatum Lusitani ad nauigant. Quod si libere veniunt non est cur mercatura illa crimine vilo denotetur. Veruntamen si quæ iam pererebuit, vera est fama, diuersa est sententia. Sunt enim qui affirmant fraude & dolo calamitosam gentem seduci, ineficacique nescio quibus localibus, & astu pellici versus portum, & nonnunquam compelli, & sic neque prudentes, neque quid de illis fiat opinantes huc ad nos transferti & vauundati. Quæ si vera est historia, neque qui illos capiunt, neque qui a ca-

ptoribus coemunt, neque illi qui possident tutas habere vnquam conscientias possunt quousque illos manumittant, etiam si pretium recuperare nequeant. Nam si quæ rem alienam possidet, etiam si mercatu vel alio in isto titulo eam acquiserit, cum primum alienam esse rescieuit, tenetur cum pretij etiam dispendio dominio reddere quanto magis liberum natum hominem per iniuriam manu captum astringitur in suam restituere libertatem? Quod si quis id sibi pratexere cogitauerit, quod pieclare cum illis agitur dum pro seruitute beneficium eis Christianismi rependimus iniuriam se nouerit esse in fidem, quæ summa est libertate docenda ac persuadenda, tantum abest, vt eorum excusationem Deus admittat. Tertia seruitutis species est etiam legalis. Vnde (vt lege citata & ff. de statu hom. l. libertas docemus) seruitutis nomen deriuatum est, videlicet quod imperatores bello captos vendere neq. occidere solent, sed seruare. Et isti dicuntur mancipia, quia victores quos gladio transigere possent manu capiunt, vt seruent. Ac de ista seruitute subditur tertia conclusio. Non modo est licita verum de misericordia profecta. Si enim quis gratia sustinenda vitæ libertate se priuat & potest, satius quisque ducere debet seruitutis quam mori tradi, est autem latum inter has seruitutis specie interuallum. Nam genus illud dominij seruitutisque naturalis non plenam attingit rem quam nomen sonat secundum ea quæ precedenti quæstione explanat sunt. Seruus enim secundæ ac tertiæ speciei, quia liber non est quidquid est, domini est, neq. dominus eo vitur in bonum ipsius serui, sed ad suam propriam vtilitatem sicuti iumento. Vnde Institit. Per quas personas nobis acqui. §. item nobis, & de acquirendo rerum dominio. l. etiam inuitis quidquid seruus acquirat adiudicatur dominio. Quæuis & inter duas istas seruorum species non nihil mihi videatur discriminis inspicere. Illi enim qui se inopia prestis seruituti manciparunt, quia libere se pretio vendere fugere, iure nequeunt, sicuti neque furari quem vendidissent equum, seruos autem bello captos non audeam in has cogere angustias. Est quid in gloss. super eius gentium. dist. 1. qua ait seruos in genere non posse auferre, quem sententiam elicit ex c. si quis seruus. 17. q. 4. sed tamen

Tertia
conclō.

Quæ li-
ceat ser-
uis fuge-
re.

T 4 illud

OTO
ure
gibus
DII
15

Quib. re-
bus pos-
sint ser-
ui vti tā-
quā pro-
prij, &
qui serui
hoc pos-
sint.

illud caput solum prohibet non quis seruum ut recedat, sollicitet, quod de emptijs intelligi potest. Neque (ut ror) discrepantia est inter Christianos atq; infideles, quoniam ius gentium gentibus cunctis aequale est. Quamvis Christianis etiam a Christianis captiuis congruentiori ratione fugere liceat, nisi pollicitus quis non fugere suam impignorauerit fidē, quam poro seruari constringitur. Pariformiter mihi videtur vere ac legitime inter has seruorum species distinguere quantum ad ea, in quibus tenentur dominis seruire. Christiani namq; a Christianis bello capti, non tenentur ut mancipia seruire, neq; eorum bona, nisi quae tunc in bello praedam deuenierint, sunt dominorum sed neq; mancipia, quae ab infidelibus Christiani iure belli arripiunt, sic arbitror quidquid sunt, dominorum esse, ut quidquid vel dono susceptum, vel hereditario iure vel licio ludo fuerint lucrati, teneantur in conscientia dominis exhibere, quoniam enim non sua sponte in illam conditionem inciderint non est eorum miseria tanta afflictione coerenda, quandoquidem, ut est in regulis iuris. Fatores ampliandi sunt, pena vero restringenda. De illis autem qui seipfos vendiderint, aliquotulo est ratio apparentior, quod quidquid sint, domini sunt, iuxta praescriptum legum, quas superrime citauimus, tamen de horum omnium iudicio, iuris pendentes deferendum est. Veruntamen de prima specie seruitutis, longe alter speculandum est. Etenim qui natura est dominus, nequit natura seruis veluti rebus possessis in suum ipsius commodum vti, sed tanquam liberis sui que iuris hominibus in rem ac bonum ipsorum, eos scilicet docendo moribusque instituendo. Quapropter neque illi tenentur, veluti mancipia eis seruire, sed aequitate quadam & honestate naturali, nisi vbi essent mercede conducti. Et per haec satisfieri illis debet qui sciuntur verū iure naturalis dominij possessus Christiani infideles armis infestare, qui pro suorum morum ruditate naturales videntur esse serui? Nullum enim inde ius contra eos acquirimus ut illos subiugando, eo quod seruis illam libertatem non tollit veluti illorum conditio, qui vel se vendiderunt, vel bello capti sunt, & cum fundamentum dominij sit libertas, nullū amittunt suarum rerum ius. Aristoteles

enim non suum constituebat illam seruitutem inter vnā nationem & aliam, verum inter personas eiusdem vrbis & eiusdem domus. Sunt enim in eadem Christianorum vrbis natura serui, qui tamen non subinde possunt suis expoliari, etsi parere natura dominis reuuant. In eo autem quod idem ait Aristot. 1. Pol. c. 3. scilicet quod si bestias venari, ita contra eos homines, qui ad parendum nati sunt, possumus bellum moliri, eatenus audiendus est quod illos qui ferarum more palantes oberrant, nulla seruantes gentium foedera sed aliena petentes quocumque grassantur, possumus vi abigere & subigere, & in ordinem cogere. Sed de hoc latius in libello nostro. De ratione promulgandi Euangelium, vbi de dominio & iure, quo catholici reges in nouum orbem oceanicum funguntur, amplius patebit dicendi locus.

Ad argumentum ergo in contrarium respondetur, per seruitutem non contrarij aut proprie derogari naturali iuri haud enim ius naturae prohibet seruitutem, tanquam peccatum, alias nunquam esset licita sed (ut 4. sententia dist. 36. auctor est Sancti Thomae) bifariam aliquid est a natura intentum. Vno modo secundum intentionem primam, quemadmodum generationem intendit, corruptibilis naturae conseruatricem. Altero modo, quantum ad secundam intentionem quo pacto corruptio intendit ut generet. Vnde Aristot. 2. caeli, tex. 37. senium ait esse praeter naturam. Simili ergo ratione aiunt iura, seruitutem esse contra naturam, nempe contra primam naturae intentionem, qua cupit omnes homines secundum rationem studiosos esse. Attamen illa deficiente intentione, ex culpa subsequuta est pena quae est conformis naturae corruptae. Atque inter penarum genera vnum est legalis seruitus. Non ex peccato originali subsequuta est egestas & bellorum turba, quae homines in seruitute adigunt. Quare neque Christianis eiusmodi seruitus repugnat. Christus enim liberos a lege nos tantum peccati & mortis fecit, ut ad Rom. 8 ait Paulus. Nulli tamen nos iuri gentium exemit. Immo ad Titum 3. admonet seruos obedire dominis, & Petrus addit, etiam discolors. Infidelibus qui extra ecclesiam vagantur, & 1. ad Corinth. 7. monet, ut qui seruis vocatus est, seruus maneat. Verum est tamen, quod pro-
prie

pter decentiam Christianæ libertatis consuetudo iam pridem obtinuit, ne Christiani bello capri more mancipiorum seruiant, vt Bartol. adnotauit in l. hostes de capti. & post. reuer. Seruitus autem naturalis nõ in cõdiderit in statum innocentie, vti modo existit, quia nulli essent rudes & ignari, tametsi infantes & pueri non omnia scirent, quæ adulti. Neque fuissent omnes eodem ingenij acumine nati. Fuit ergo seruitus per idem peccatum ingressa, per quod (vt ait Paulus) introuit mors. Quod autem Ambr. ait (vt refertur d. 35 can. 6. die) per ebrietatem obrepisse seruitutem in orbem, fateor me non intelligere nisi seruum appellet ebrius qui rationi vultu orbatus, sit sicut iumentum. Videri autem cuiquam possunt iura supra citata secum pugnare. Afferunt quippe ex vna parte seruitutem iure gentium esse constitutam, ex altera vero Imperatorum esse sanctionem. Haud tamen vllam habent contra pugnantiam. Existit enim seruitus de iure gentium, vt expresse habet Canon Gregorij cum Redemptor. 11. q. 2. vbi ait homines quos ab initio natura liberos pro ulitius gentium iugo substruit seruitutis. Dicitur enim ius gentium propterea quod ratio naturalis omnes gentes illud ius docuit. Dicitur vero & imperatoria constitutio eo quod Imperatores iuratum illud habuerit, tum more & vsu confirmarunt.

ARTICVLVS III.

Virum homo sit vite sue ac fama dominus.

Restat in hoc tertio articulo de dominio propriæ vite ac fame: tantillum sermonis ad iocere. Virum scilicet homo suæ propriæ vite ac subinde honoris & fame dominio fungatur. Arguitur enim de vita quod sit suæ quisque dominus, ex illo Ecclesiast. 15. Deus ab initio constituit hominem, & reliquit eum in manu sui consilij. Relinqueret namque in manu consilij sui nil aliud esse apparet, quam facere eum dominum sui, atque adeo suæ propriæ vite. Secundo. Propter quod unum, quodque tale (vt est in Post. Analyticis) & illud magis est autem homo dominus

reliquorum bonorum propter vitam, ergo excellentius est dominus vite. De fama autem arguitur tertio a parte negatiua quod non sit homo suæ propriæ dominus ex illo sapientis præcepto Eccles. 41. Curam habet de bono nomine, vbi custodes institui videtur fame, non domini vt pecunie. Cui & illud accinit Prouer. c. 22. Melius est bonum nomen quam diuitiæ multæ. Quarto arguitur auctoritate Aug. de bono viduitatis, c. 20. quod refertur 11. q. 3. c. Non sunt audiendi, vbi in reprehensionem eorum qui propria negant famam, subdit, Quia nobis necessaria est vita nostra, alijs vero fama nostra, Quibus verbis insinuare vt dominium fame nostræ non esse penes nos sed penes rempublicam. Item primo de Ciuitate Dei, cap. 20. ait, illo præcepto. Non falsum dices testimonium, prohiberi quemque aduersum se falsè testari, sicut aduersus proximum. Quemadmodum alio præcepto, Non occides, vna & proximi homicidium & proprium prohibetur. Ex hoc ergo arguitur. Pariter hæc duo præcepta prohibent tam testimonium aduersus propriam famam, quam proprium homicidium, & ex hoc secundo colligitur hominem non esse dominum vite, ergo ex altero pariter elicitur neminem esse dominum suæ propriæ fame. Contra partem autem affirmatiuam prioris membri extat illud Sapient. 16. Tu es Domine, qui vite & mortis habes potestatem, & deducis ad portas mortis, & reducis vbi solus Deus insinuat, vite dominus de fama autem in contrarium facit quod ipsa & honor connumerant in bonis proprijs acquisitis, quibus ad felicitatē vtuntur, ergo sicut quisque vti potest facultatibus suis & possessionibus sic ut in alienando nemini faciat iniuriam, ita vti potest honore & fama, atque adeo simili modo talium bonorum homo est dominus.

Esi duo hec quasita contrarijs responsionibus dissoluatur coniugauimus tamen ambo sub una disputatione, ut contrarij ipsorum rationes e regione oppositè appetitus res ambas elucidarent. Ad questionem ergo respondetur quatuor conclusionibus. Prima est. Homo non est suæ vite dominus. Probatur primo tam auctoritate Sapientie modo citata, quam ex illo Deuterono 22. Ego occidam, & ego uiuere faciam. Quibus locis probatur dominum vite nostræ Deum sibi reseruasse. Deinde ab effectu

Prima
conclus.

effectu probatur ratione, quæ a definitione dominij supra posita colligitur. Dominus rei cuiusque ille est, qui citra iniuriam, quæ cuiquam irrogetur, potest illa, ut libuerit, uti etiam usque ad eius dispendium & consumptionem, homo autem occidere se non potest, lege iustitiæ id vetante, ergo nemo est suæ vitæ dominus. Meminerim legis iustitiæ, ne quis obijciat legem etiam prohibere, ne quis bona sua exteriora absque violo fructu dilapidet, quorum nihilominus est dominus. n. vero licet lex charitatis, quæ se quisque & sua diligere tenetur, id prohibeat, non tamen lex vlla iustitiæ, & ideo citra iniuriam potest talia bona effundere tãquam verus dominus. Præterea, pupillus alienare vetatur bona quorum est dominus, non tamen lege iustitiæ, ut quæ prohibet aliena furari, sed ut propria custodiat. Secus autem de vita, lege enim iustitiæ prohibetur homo se occidere, sicut & alios, quia non est magis dominus suæ, quam alienæ vitæ. Sed ais, hoc est principium petere. Inde enim monstratur, præceptum ne se homo interficiat, esse præceptum iustitiæ prohibentis rem alienam auferre, dicere. n. quis potest esse tantum iussione charitatis similem alteri quæ prohibemur bona nostra per prodigalitatem decoquere. Arguitur ergo secundo, ne petitio principij censetur. Si homini dominium concessum est proprie vitæ, hoc esset, ut aliquando posset illam dispendere & a se alienare, sicut potest iustus de causis alia bona, nam frustra est potentia & facultas quæ nullam ob causam quouis colore censetur iusta, potest se vitæ priuare, ergo signum est non esse dominum. Tertio arguitur a priori & a legitima causa. Si aliquo iure homo esset vitæ dominus, id esset naturale, aut diuinum, aut humanum, naturale autem non, quoniam primum naturalium appetitu, atque adeo temporalium summum est, quo vnæqueque res appetit se conseruari in esse, iuxta illud demonis, sed tamen verum apud Iob, Pelle pro pelle, & cuncta quæ habet, dabit homo pro anima sua. Quare nulli rei natura tribuit seu qualitates seu instrumenta quæ in suam essent interuentionem, sed illa quibus conseruaretur, ut igni calorem, & aquæ frigiditatem, & cunctis animantibus suas debitas qualitates, ergo ius naturæ neutiquam permisit

homini se interimere, atque adeo nec ei tribuit vitæ dominium. Cum autem ius naturæ effectus munusque Dei sit, fit ut nec iure diuino positio cõcessa sit talis facultas. De iure autem humano clarum est, eo vel maxime, quod nec diuinum nec humanum de hac re vquam legitur verbum. Nam Gen. i. vbi factus est homo omnium dominus, etiam animalium, quæ ideo in suos usus mactare potest, non simul tradita ei est suæ vitæ potestas. Ecce conclusionis origo. Cum vita sit fundamentum bonorum omnium temporalium quæ quidem vitæ homo non per se acquirit, sed Dei beneficio parentumque opera recipit, non deuit illi concedi eius dominium, sed ut Deus eius auctor id retineret, ut nefas hominibus, in iussu ipsius de vita, in quam ipse per se non ingreditur, exire. Id quod & lumine naturali notum fit. Sic. n. ait Lyricus, & Nemini iniussu Regis de vita exendum. Sed de hoc iterum lib. seq. sub titulo De homicidio. Constitutus ergo iure naturali ad diuinum homo est suæ vitæ custos, porro quæ sustentare tenetur, non autem dominus. Quod si contra obijcias, hominem posse etiam priuata auctoritate vitæ pro amicis exponere, imò et ad defendendum sua propria bona, posseque membrum saluæ gratia abscondere, cū tamen membra sint pars vitæ, quæ omnia attestari videntur dominij penes hominẽ esse suæ proprietæ vitæ. Respondetur, nequaquam id consequi, nam membra abscondere non licet nisi in custodia vitæ, & vitam exponere pro amico vel bonis temporalibus non ad hoc reducitur, quod est hominem se occidere, id quippe illic non intenditur, sed ad hoc quod est mortem perpeti, ne homo deferat virtutum officia, quod tam diuinum quam naturale ius approbat. Secunda conclusio. Non solum homo priuatum, verum nec reipublica nec princeps absolutum habet dominium vitæ subditorum, sed solus Deus. Hoc patet quoniam princeps non potest in nocentes vlla ratione interficere, sed solum nocentes, aut qui tales fuerint legitimo testimonio probati ad vindicanda crimina, id quod non arguit principem esse dominum vitæ, sed iudicem malefactorum. Potest præterea in bello ciues obijcere periculo mortis ad defensionem reipublicæ, sed nec hoc indicium est dominij vitæ, sed huius prioris quod sit reipublicæ custos. Igitur quoniam

audie.

ad ideris qui se vel alterum necauerit, in-
iuriam facere reipublicæ, quod Aristotel.
ait lib. 5. Ethic. cap. 11. neutiquam ideo re-
teras, quod dominium vitæ sit penes rem-
publicam, sed eo, quod ei custodia, ac tute-
la vitæ cuius commissa est, ipsaque sola
potest homines vitæ muliare. Tertia conclu-
sio, Deus est abolitus vitæ Dominus, nem-
pe qui non solum, tanquam iudex puniend-
do, vel tanquam custos defendendo, sed ab-
soluè, tanquam humana vitæ auctor pot-
est homines morti tradere, sicut vnusqui-
libet iumentum suum, sua tamen inenarra-
bilis misericordia est, quod nunquam hac
absoluta Domini potestate vsus est, nec in
vitam nostram, nec in reliqua bona. Ete-
nim si Hebræis iussit, vt expoliarent Egyp-
tios, iusto id iudicio fecit, quoniam Egyp-
tiji mercedem eis debeant pro seruitio lu-
ti, ac lateris. Et si Oicæ præcepit, vt ex me-
ritrice filios tolleret, quod tanquam Do-
minus corporum poterat, credibile tamen
est Prophetam illam prius dixisse in vxo-
rem, vt eam iure etiam humano cognos-
ceret. Et si Abrahæ tanquam Dominus
vitæ præcepit, vt filium in sacrificium
immolaret, id tamen post non permisit.
Et si Exod. 32. præcepit per Moysen, vt
vnusquisque occideret fratrem suum, id iu-
sit tanquam vindex conflati vituli. Vide
ergo quam contra naturam sit immanitas
illa (si vera fama est) Turcæ, & quo-
rundam barbarorum Principum, qui in
ea sunt cecitate, vt se dominos existiment
vitæ subditorum, ita vt possint illos absque
vlla, vel culpa, vel causa, veluti pecora,
trucidare. De fama autem, quia id cop-
iosius in nostra relectione tegendi, & de-
tegeri secretum, tractauimus, vnica hic
conclusionem, quæ sit ordine quarta, satis
est respondere, contraria illi quæ asserta
est de vita. Homo dominum obtinet ho-
noris sui, & famæ, nempe vt possit illis
veluti pecunijs vt, licet pretio sint ma-
iori estimanda. Scio equidem multos,
etiam ex nostris, vt Caietanus diuersam
secunda secunda quæstione 73. & in sua
Summa, sequi sententiam, semper mi-
hi tamen hæc gratius arrisit. Ad intel-
ligentiam autem huius conclusionis ad-
ducenda est in iudicium contraria sen-
tentia, vt opposita iuxta se posita ma-
gis eluceant. Triplex est nostrorum bo-
norum genus, Primum est vita, postre-

imum temporalia bona, medium honor,
& fama. Et quidem de extremis nulla est
disceptatio, quin omnium est confessio,
neminem esse vitæ suæ Dominum, vt pos-
sit se vllam ob causam citra iniuriam ne-
care, sed esse iniustitiæ scelus. Et per con-
trarium extremum farentur esse quemcum-
que bonorum exteriorum dominum, sanè
quæ potest citra cuiuspiam iniuriam alie-
nare, ac dispendere. Opinio ergo nostræ
contraria, collocat honorem, & famam in
ordine vitæ, nos autem in ordine bonorum
exteriorum. Et ratio nostra prima est su-
periori contraria. Homo verè, ac legitime
est suorum bonorum omnium dominus,
vt citra cuiuspiam iniuriam, quæ proprie
sit contra iustitiam, possit illa dispendere,
ac negligere, illisq. vii, honor, & fama sunt
propria hominis bona, ei iure naturali con-
cessa, atque ab ipso acquisita, & aucta, neq;
vlla iustitiæ lege, si est priuata persona, pro-
hibetur illa dispendere, ergo nemini iniu-
riam facit, si illa rejiciat, atque adeo est ve-
rè eorum dominus. Dixerim nulla iustitiæ
lege, quo verbo res tota detegitur. Prohi-
bemur enim charitatis lege, qua nos & no-
stra diligere tenemur, prodigos esse hono-
ris, & tamæ (sicuti & externarum faculta-
tum) ne absque causa ea negligamus, vt pa-
ter locis supra citatis, Curam habe de bono
nomine, &c. nulla est tamen iustitiæ lex que
nos vetet eadem expendere, tanquam alie-
na. Atque hoc est, quod probare intendi-
mus. Enimvero de vita extat (vt nuperri-
mè dicebamus) Deuteronom. cap. 23. Ego
occidam, & ego viuere faciam, & Sapient.
16. Tu es Domine, qui vitæ, & mortis ha-
bes potestatem. Ex quibus colligitur mi-
nimè nos esse vitæ dominos. Atque his ac-
cedit naturalis ratio. Vita namque funda-
mentum est omnium bonorum tempora-
lium, quam homo ipse non acquirit, sed di-
uino beneficio, parentumque opera reci-
pit. De honore autem, & fama nullibi tale
legitur. Imò ratio naturalis contrarium do-
cere videtur. Honorem enim, & famam, vt
proximè dicebamus, nos ipsi post receptâ vi-
tâ acquirimus, & cõparamus. Adde qd hon-
or, vt 1. & 10. Ethic. ait Aristot. præmium
virtutis est, virtus autè naturalis saltè pro-
prium opus est nostrû, per cõcursum gene-
ralem Dei, sicuti & virtus supernaturalis,
quodammodo est nostra per eius singulare
auxilium. Item honor, & fama, vt ibidem
ait

Opinio
Caiet.
Opinio
Aucto-
ris.

OTO
ULRE
gibus
DIII
13

Quæ-
stio
conclul.

ait Arist. pars sunt felicitatis, felicitas autem proprium nostrum bonum est, sumus ergo eorum domini, ut si velemus illa prodigere, nemini faciamus iniuriam, nisi quis persona esset publica. Loquimur enim secundum rei naturam omnibus circumstantijs nudam. Et confirmatur hæc nostra sententia auctoritate D. Thom. secunda secundæ, q. 64. art. 5. ubi ait, q. occidens seipsum non solum facit contra charitatem, sed contra iustitiam respectu reipublicæ, cuius est vita hominis. De fama autem nihil simile subinfert. Quia vero in solutione ad tertium contrarium de ipsa sentire videtur. Ait quippe licite posse hominem de seipso disponere quantum ad ea quæ pertinent ad hanc vitam, quæ hominis libero arbitrio regitur, sed transitus de hac vita ad aliam feliciorē, non subiacet libero arbitrio hominis, sed potestati Diuinæ, & ideo nemini mortem oppetere licet. Videtur ergo vniuersa hominis bona subiecisse eius dominio præter vitam. Secundo, conclusio hæc lucidius probatur ex his proximis verbis S. Thom. Si non essemus aliter domini famæ, & honoris quam vitæ, sequeretur quod nullo sine, neque propter ipsam vitam spirituales ad euitandum peccata, & consequendum vitam æternam possemus honorem famamque postponere, & abijcere, quod planè absurdum est. Consequentia patet, quoniam (vt loco modo citato auctor est D. Tho. & in lib. 1. de Ciuitate Dei, cap. 20. August.) nec causa fruendi æterna felicitate liberum est homini mortem sibi consciscere, atque adeo neque qui cognosceret vitam temporalem esse sibi pestiferam ad salutem animæ, manifestamque inferni causam, posset se illa priuare. Longè tamen secus de honore, & fama. Equis enim ambigat quin si persona priuata rescisceret famam sibi, & honorem impedimento esse ad vitam æternam, posset talia bona subterfugere, & oblata negligere? Quin vero etiam si esset persona in dignitate constituta posset magistratu excedere, honoresque, ac famam posthabere, ergo est homo dominus honoris, & famæ, aliter quam vitæ. Iam idem Diuus Ambrosio teste confirmatur, si eius vera est historia, ubi legitur feminas in cubiculum inclusisse, vt per illam infamiam eriperet se ne in antro eligeretur. Et Augustin. multa suorum peccatorum de-

Factum
Ambrosij
dubium.

tegit, & Anselm. amissam virginitatem lamentabiliter deporat quod illis profectio nefas esset, nisi propria essent fama domini. Tertio idem patet, quia vitam nemo potest, vbi inuaderetur, sibi adimere permittere, saltem vbi illam seruare posset sine alterius detrimento, puta fugiendo, vel alia simili via, famam vero quis potest, modo sit persona priuata, cum sibi auferret relinquere, ac desistere, etiam vbi illam possit tueri. Sententia est S. Thom. 2. 2. questio 37. articulo 4. ad primum, ubi ait, quod in cuiusque arbitrio est detrimentum tæ fama pati, nisi hoc vergat in periculum aliorum. Nequiterat profectio aperius affirmare hominem esse dominum suæ famæ. Quarto arguitur. Et si fama, & honor præstantia sint bona, quam pecunia, tamen ingens æternus pecuniæ plus æstimatur humano vi quam tenuis honor, & fama, quare potest repositio honoris, & famæ fieri per pecuniam, ergo si homo est pecuniæ dominus, est etiam & famæ. Quinto id confirmatur Redemptoris auctoritate, qui nos spem dorem omnium bonorum temporalium, honorum scilicet, & gloriæ humanæ, de spectui habere admonuit, nempe vt honores, & primas sedes, & secularem fastum fungeremus, tantum abest vt nos illa obligaret seruare, perinde atque vitam. Hunc articulum in hac materia domini adhibere operæ pretium duximus, qui esset plurimum aliorum locorum huius nostri operis fundamentum. Hinc enim questione sexta elicienda est responsio illius questionis, an liberum sit homini restitutionem remittere iux famæ, quod contra aduersam sententiam concedemus. Item lib. sequenti in materia de detractione per hoc examinabimus quale quantumque committat crimen qui seipsum infamat, & vitium id aliquando liceat. Enimvero vt perfunctorie impræsentiarum hæc prælibemus, cum persona priuata per sui criminis detectionem se infamat, nullatenus contra iustitiam peccat, neque vlli iniuriam irrogat, quare genere suo non est, nisi veniale contra sui ipsius charitatem, licet grauius, quam pecuniam prodigere, quia fama pretiosius bonum est. Potest tamen fieri mortale, si de sua se iactando turpitudine id faciat. Vnde Dauid, Quid gloriæ in malitia?

malitia? Et Esaiæ. 3. obiurgantur qui peccata sua sicut Sodoma prædicant. Item si sit persona publica, qui famam suam & bonam exitimationem in bonum subditorum obligatam habet contra iustitiam mortaliter peccaret. At tamen qui non in vanum, sed bona causa tale occultum crimen suum propalaret, ut si latro quo acerbitatem tormentorum euaderet, certe nihil delicti committeret, quin forte probe id ageret. Immo verò si mentiendo se tunc infamaret, quâvis culpam mendacij admitteret, non tamen esset perniciosum, atque adeo neque genere suo mortale. Secludimus tamen semper personas publicas, præterea absurdissima nefandaque flagitia, quæ aures exhorrescunt, nam de illis se hominem infamare, vix posset a lethali scelere excusari.

Ad primam. Ad primam igitur Ecclesie auctoritatem respondetur sensum esse, quod Deus fecit hominem dominum suarum actionum, hoc est enim relinquere in manu sui consilij,

Ad secundam. Ad secundum negatur illud axioma Philosophi, Propter quod vnumquodque tale, &c. apte ad rem præsentem accommodari. Essent enim nos verum dominos propter sustentandam vitam, soli arguit nos esse custodes vitæ non autem dominos. Sumus etenim domini actionum propter amicitiam Dei comparandam, tamen non sumus eiusdem gratiæ diuini & amicitie domini. Auctoritas autem Ecclesie tertio loco allata de fama id prorsus conuincit, quod tenemur præcepto charitatis nostri curam habere, honoris, & famæ, non tamè quod contrarium delictum in persona priuata sit iniuria contra iustitiam, sicut si quis se occideret, quo unius scelere & in Deum iniurius esset penes quem dominium est vitæ, ac subinde in rem publicam, quæ eiusdem est custos. Adde quod modus procurandi bonum nomen, ille est penitus vitæ quam habere colendi virtutes quas, veluti membra sequitur honor & fama. Et ideo in bonum virtutis possumus illa, si opus est dependere, tanquam veri illorum domini. Auctoritas autem prior argumenti nihil nos oppugnet, nam si ex illo secundo membro, quod fama nostra est aliis necessaria, inferre contenderes dominium, eius non penes nos, sed penes rem publicam esse pariter ex prior quo ait vitam nostram esse nobis necessariam, inferres dominium

vitæ nostræ penes nos esse, quod Aug. non concederet. Hoc ergo præcise nos admonet, ut non simus negligentes propria famæ, quæ possumus reipublicæ seruire, ut sine legitima causa illam despiciamus, & maxime quando sine scandalo non possumus illam prodigere. Loquebatur enim mulieribus quibusdam quæ cum egregio sanctitatis loco haberentur in populo, molebantur humilitatis prætextu sinistram, de se suspensionem generare, ut vilius assumerentur, per quod scandalum dabant. Posterior vero eius auctoritas primo de Ciuitate Dei, quæ Paulo vrgentior est, hoc solum conuincit, quod illo præcepto, Non falsum dices, prohibemur testimonium aduersus nos ipsos dicere, quia hoc est contra charitatem, ut subiuncta eius verba docent, ratio tamen inde consequitur, ut sit perinde peccatum iniustitiæ, ac si te occideres, aut falsum testimonium proximi profereres, detegeres se secretum crimen. Quocirca ex illa præcisa forma præcepti, Non occides, non colligitur proprium homicidium esse contra iustitiam, sed esse peccatum. Alia namque nos rationes erudiunt, quas supra institimus non esse nos dominos vitæ, ex quibus concludimus esse contra iustitiam.

Ad posteriorē argumēti locū.

QVÆSTIO III.

DE RERVM DIVISIONE.

ARTICVLVS I.

Vtrum humano iure rerum dominia fuerint olim diuisa.

Post constitutum iam subiectum quam obiectum dominiorum, ordo postulat ut tertio loco de eorum diuisione differamus. Atque a parte negatiua more nobis conueto arguatur ut supra de seruitute. Iuri naturali nullum humanum contrarietate potest, quod autem bona huius mundi in commune possidemur, obiectio est naturalis iuris, ut patet, Genes. 1. vbi

OTO
LIT
GIL
DIT
13

Optimè inquirere diuinitatis prioris modum. Ad primam arguere locum.